

„Zadrhne se vše.“ Pád další banky: Co nám hrozí

- Redakce CZ24 News | 4. května 2023

USA: Ve Spojených státech čelí banky odlivu vkladů, ale na rozdíl od roku 2008 nejsou zasaženy ty největší bankovní domy, ale spíš malé a střední, zatímco velkým bankám vkladatelé nadále důvěřují. Banky mají nyní tendenci poskytovat úvěry, jenom když za to mají vysoký úrok, ale pak jsou úvěry pro investory příliš drahé. „Panuje obava, že skrze slabší úvěrovou činnost, skrze opatrnější banky se bude ekonomika zadrhávat proto, že úvěry jsou živinou ekonomiky a při jejím nedostatku se to soukolí zadrhává,“ říká pro ParlamentníListy.cz hlavní ekonom Trinity Bank Lukáš Kovanda. Hrozí tedy, že se v ekonomice vše zadrhne i na několik měsíců.

Zaujalo mě, že jste na Twitteru zveřejnil vyjádření Roberta Kaplana, bývalého člena vedení americké centrální banky, že bankovní krize v USA je stále teprve na svém začátku. Dá se tomu rozumět i tak, že pád First Republic, třetí banky během dvou měsíců, ještě neznamena konec krachům?

Je tomu skutečně tak. Mohou přijít další pády či otřesy bank, protože nadále dochází ke zpřísnování měnové politiky. A také je vidět v bankovním sektoru ve Spojených státech z různých dalších dílčích ukazatelů určité a značné napětí mezi bankami, co se týče odlivu vkladů klientů. Ta situace určitě ještě není zažehnána. Hrozí opravdu to, že ještě přijdou pády dalších banky, mohou jich být ohroženy až desítky. Ale týká se to spíše menších, středně velkých, regionálních bank, nikoli těch největších.

Zmíněný Robert Kaplan tvrdí, že by Fed měl nyní upustit od dalšího zvyšování své základní úrokové sazby. Jsou náznaky, že se je chystá zvyšovat?

Robert Kaplan chtěl svým vyjádřením před zvyšováním varovat. Nemyslí si totiž, že je to dobrý nápad, bojí se o zdraví amerických bank. Ale otázka samozřejmě je, jak by jednal, kdyby sám rozhodoval o zvýšení sazeb. Protože na Fed je velký tlak i z hlediska toho, že musí dále bojovat s inflací, která na trhu práce a i co se týče té jádrové inflace je stále dost vysoká, neustupující. Takže on může hodnotit situaci s akcentem na jeden segment, totiž bankovníctví, ale třeba postrádá celkový obrázek. Ale to jen na dokreslení, jak rozdílné názory nyní panují mezi experty. Trh všeobecně očekává, že ke zvýšení sazeb dojde, ale samozřejmě i tato Kaplanova slova mohou zvíkat některé členy vedení Fedu pro to, aby se rozhodli i na poslední chvíli pro zvýšení sazeb ruku nezvednout. Ale určitě to jeho vyjádření svůj význam má. Uvidíme, kolik z těch, co o tom rozhodují, to nakonec může ovlivnit.

Dá se porovnat význam čerstvého pádu First Republic ve srovnání s březnovými krachy Silicon Valley Bank a Signature Bank?

Význam pádu First Republic je určitě ještě menší z hlediska zatímního dopadu na trhy včetně akciových ve Spojených státech i ve světě. Ale za pár dnů to může být úplně jinak. Banky ve Spojených státech se v těchto dnech ocitají pod velkým tlakem, tak nelze vyloučit, že zažijeme novou paniku podobnou té, jakou jsme zažili v březnu. Ono tohle má vždy takový nenápadný začátek. Tehdy to byl pád Silicon Valley Bank, ale ještě předtím problémy Signature Bank a společností zaměřených na krypto aktiva, pak se z toho vyklubala panika a nakonec to ve Švýcarsku vedlo až k pádu Credit Suisse. Takže nelze tyto náznaky, které zatím nemusí působit nijak významné, podcenit. To, jak se rozvinulo on-line bankovníctví, jak je dnes pro lidi jednoduché si vklady přesouvat z jedné banky do

druhé třeba i jen prostřednictvím mobilního telefonu, kdy už nemusí jako dříve chodit někam na pobočku, zvyšuje riziko určitého runu na banku, nájezdu na banku, kdy si lidé budou masově vybírat své vklady, přesouvat je jedním ťuknutím na mobilu někam jinam. A proto jsou jakékoli náznaky nebezpečné. To je něco, před čím právě Kaplan varoval. Navýšení úrokové sazby, pokud se k němu Fed uchýlí, může posílit určitou negativní psychologickou vlnu, která už se opětovně vzedmula v důsledku pádu First Republic a může se šířit a zesílit, pokud Fed sazby navýší. Ale otázka samozřejmě je, zda se tato prognóza naplní, pokud na to zvýšení sazeb dojde. Ale co se dá říct jistě, je to, že vzroste riziko dalšího bankovního otřesu, bankovní paniky ve Spojených státech, pokud k tomu navýšení sazeb dojde.

V březnu jsme si kladli otázku, zda může pád Silicon Valley Bank odstartovat globální finanční krizi. Odpověď byla záporná. Když se začátkem května zeptáme na totéž, jen v souvislosti s First Republic, jaká bude nejpravděpodobnější odpověď vzhledem k tomu, že First Republic představuje druhý největší krach v historii, protože větší banka ve Spojených státech padla jen v roce 2008?

Vyloučit samozřejmě nejde nikdy nic. Pro banky je to navyšování úrokových sazeb na jednu stranu příznivé, že se jim zvyšuje prostor pro navyšování čisté úrokové marže, tedy že mohou navyšovat úroky na půjčkách více, než navyšují úroky na vkladech klientů, ale i toto má své meze. A sice v tom, že bankovní klienti ve Spojených státech masově odcházejí od bank a snaží se zhodnotit své úspory jinde, například ve vládních dluhopisech, které jsou úročeny mnohem lépe než vklady. To začíná být pro banky problém, protože vysoké sazby způsobují, že jsou vysoké úroky na dluhopisech. A řada domácností ve Spojených státech už toto pochopila a přesouvá do nich své úspory. Banky se tak ocitají v překerní situaci, zejména ty malé a střední, kdy nakonec nemusejí mít na výplatu vkladů všech klientů, kteří budou chtít své peníze, a může nastat opětovně run na banku.

Přesto opakování roku 2008 nehrozí?

Zatím se nezdá, že by to mělo dosáhnout proporcí takových, jaké pamatujeme z roku 2008. Tehdejší krize měla poněkud jiný základ než dnes, i když se také jednalo o problém v prvopočátku odstartovaný zvyšováním úrokových sazeb v podání Fedu. Ale tehdy to zasáhlo primárně hypoteční trh, nemovitosti, které byly zcela nepřipravené na tak vysoké úroky. Lidé neměli na splácení hypoték, což se pak promítlo do na ně navázaných cenných papírů, do nichž pak banky investovaly, a najednou zjistily, že jsou bezcenné. Ocitaly se tak ve velkých ztrátách. Nyní je ta situace taková, že banky čelí odlivu vkladů střadatelů, ale nejsou jako v roce 2008 zasaženy ty největší bankovní domy, ale spíš ty malé a střední, zatímco velkým bankám vkladatelé nadále důvěřují. Takže pokud se krize nepřenesou do velkých bank, tak si myslím, že se nemůže nic takového jako v roce 2008 opakovat. Tehdy skutečně padala či se ocitala v problémech ta největší jména, ty největší ústavy. Dnes tomu tak rozhodně není, naopak ti klienti, co si vybírají své vklady a přesouvají si je jinam, je přesouvají do velkých bank. Není to tak, že by si je dávali doma do matrace, pod polštář nebo do trezoru, ale dávají je do velkých bank. To znamená, že důvěra v bankovní sektor je nalomená ve vztahu k malým a středním jménům, ale ne k těm velkým. A krize roku 2008 byla o totální ztrátě důvěry primárně vůči velkým bankám.

Téměř měsíc před pádem First Republic varoval ve výroční zprávě pro akcionáře šéf největší americké banky JPMorgan Chase Jamie Dimon, že bankovní krize v USA ještě neskončila, že pokračuje a její důsledky se budou projevovat i v příštích letech. Jaké hlavní důsledky této bankovní krize lze očekávat?

Tak šéf americké JPMorgan v těchto dnech říkal poměrně odvážně, že tím, že JPMorgan převzala v režii úřadů First Republic, končí bankovní krize, což je poměrně odvážné stanovisko. Nicméně i pokud by to byla pravda, tak zůstanou dlouhodobé dopady. A ty zejména spočívají v tom, že banky

nyní razantně omezují své úvěrování, protože jsou vylekány situací kolem Silicon Valley Bank. Vnímají to, že tato banka „dojela“ na to, že neměla v určitý moment dostatek peněz pro své klienty, kteří si tyto prostředky chtěli houfně vybírat. Takže byla vzhledem k situaci kapitálově oslabena a banky nyní nechtějí být takto kapitálově oslabené, nechtějí být kapitálově zranitelné, proto mnohem více zvažují, zda úvěr poskytnou, či nikoli. Protože čím více poskytnutých úvěrů, tím se samozřejmě může zvyšovat zranitelnost bank v případě nějakého nájezdu vkladatelů. Proto mají spíše teď tendenci prostředky na úvěry schraňovat a dávat úvěry, jenom když je to pro ně bezpečné, když za to mají vysoký úrok. Ale vysoký úvěr zase způsobuje, že si investoři nechtějí takový úvěr brát, je pro ně příliš drahý. A to znamená ochromení investiční činnosti, méně se staví, méně se nakupuje, kola ekonomiky se zadrhávají. To může trvat několik měsíců, několik čtvrtletí, možná i několik let. A to je právě to, na co naráží Jamie Dimon. Ta obava je z toho, že skrze slabší úvěrovou činnost, skrze obezřetnější, opatrnější banky se bude ekonomika celkově zadrhávat zkrátka proto, že úvěry jsou jakousi živinou, jakousi kolomazí ekonomiky a při jejím nedostatku se to soukolí zadrhává.

First Republic se zaměřovala na bohaté soukromé klienty a jejich podnikání. Stejného zaměření byly i zmíněné dvě banky. Je to náhoda a nic to neznamená, nebo to naopak o něčem vypovídá?

Není to úplná náhoda, protože ve Spojených státech tak jako v České republice i v celé Evropské unii platí pojištění vkladů, ale jen do určité výše. Pokud má banka hodně bohatých klientů, to znamená lidí, kteří mají v dané bance velké úspory, tak pochopitelně velká část těch vkladů není ze zákona pojištěna. Když máte hodně malých klientů, kteří mají malé úspory, tak se všichni vejdou do té zákonné výše a všichni jsou pojištěni. V takovém případě, když se začnou objevovat nějaké negativní zprávy o té bance, tak lidé ani nemají tendenci příliš ty své vklady z této banky přesouvat jinam, protože si řeknou, že v nejhorsím, když padne banka, tak jsou jejich vklady pojištěné, tak jim nestojí za to ty vklady dávat jinam. Jenže když je v bance hodně bohatých klientů, tedy lidí, kteří mají výrazný objem úspor nad limitem pojištění vkladů, tak pochopitelně ti zbystrí hned, jakmile se vyskytnou první zprávy o nějakých problémech. A pak tedy rychle jednají, aby si přesunuli alespoň tu nepojištěnou část svých vkladů někam jinam, třeba do některých z těch největších bank.

A to je právě to, o čem jsem hovořil, ten nájezd na tu banku. Když už přesouvají tu nadlimitní část, tak často převedou celý svůj obnos, který tam drží, který tam mají třeba na spořicíh účtech nebo v rámci nějakých svých investic u té banky, a to právě kapitálově banku oslabuje. A pokud takových klientů je hodně, tak po nějakém čase, může to být i velice rychle v dnešním on-line světě, se banka ocitá v kapitálově neudržitelné pozici a v podstatě je na hraně pádu nebo bankrotu, jako se to stalo Silicon Valley Bank. Takže to není náhoda. I Silicon Valley Bank byla zaměřena na relativně malý počet klientů, kteří u ní ovšem měli poměrně velké obnosy v přepočtu na jeden účet, protože se jednalo i o firemní účty. Takže toto je riziko, protože to znamená, že je tam velký podíl nepojištěných vkladů. V případě Silicon Valley Bank to bylo více než 90 procent veškerých vkladů, které byly nepojištěny. A takovéto banky jsou náchylnější k pádům, k runům na banku než banky, které obsluhují velký počet klientů, kteří tam mají podlimitní částky.

[ZDROJ](#)